

รายวิชา สังคมศึกษาฯ

รหัสวิชา ส21101

เรื่อง

การเจริญปัญญา

ผู้สอน ครูสุธิมา ขุนณรงค์

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

การเจริญปัญญา

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้

อธิบายความหมายของวิธีคิดตามหลัก

โยนิโสมนสิการ

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านทักษะและกระบวนการ

ยกตัวอย่างวิธีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม

และวิธีคิดแบบคุณ-โทษ และทางออกได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านคุณลักษณะ

เห็นคุณค่าของวิธีการคิดแบบโยนิโสมนสิการ

ไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้

ให้นักเรียนในชั้นเรียนที่ได้
คะแนนจากการสอบมากที่สุด
หรือได้รางวัลจากการแข่ง
กิจกรรม ออกมาแล้ววิธีการพัฒนา
ตนเองจนประสบความสำเร็จ
ให้เพื่อนร่วมชั้นเรียนฟัง

การเจริญปัญญา

ปัญญา แปลว่า ความรู้ทั่วถึง หมายถึง ความรู้จริง
เกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ อย่างทั่วถึง หรือรู้ตลอด
ถ้ารู้ไม่ทั่วถึงในสิ่งใด รู้ไม่ตลอดในสิ่งใด ยังเชื่อว่าไม่มีปัญญา
แท้จริงในสิ่งนั้น ทั้งนี้การพัฒนาปัญญาให้เจริญงอกงาม
สามารถทำได้ 3 ทาง ดังนี้

1. สุตมยปัญญา : ปัญญาเกิดจากการฟัง

การฟังมีประโยชน์และมีผลดีมากมายต่อปัญญา ดังนี้

1. ได้ยินได้ฟังสิ่งที่ไม่เคยได้ยินได้ฟังมาก่อน
2. ทำให้เข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น
3. บรรเทาความสงสัย
4. ทำให้ความเห็นให้ถูกต้องได้
5. ทำให้มีจิตผ่องใส

2. จินตามยปัญญา : ปัญญาเกิดจากการคิด

มีเรื่องราวหลายเรื่องที่เราได้ยิน ได้ฟัง มาหลายครั้งแต่ก็ยังไม่หาย
สงสัยข้องใจเพราะมีแง่มุมที่ซับซ้อน ก็ต้องนำมาคิดทบทวน
หาเหตุผล ในที่สุดก็จะเกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องขึ้นได้

3. ภาวนามยปัญญา : ปัญญาเกิดจากการลงมือทำ

เมื่อฟังครูบาอาจารย์ หรือผู้รู้บอกกล่าว เล่าอธิบาย แล้วนำมาคิดหาเหตุผลด้วยตนเอง บางครั้ง บางเรื่อง ก็ไม่สามารถทำความเข้าใจได้ เป็นเพียงความรู้ตามตำรา ปัญญาที่เกิดขึ้นยังไม่เป็นของตนแท้จริง จะต้องอาศัยการลงมือทำหรือปฏิบัติด้วยตนเอง ความรู้จึงจะสมบูรณ์

ภาพจาก <http://thaisuperphone.atcreative.co.th/nova-n11-new.html>

ภาพจาก <https://www.lg.com/th/mobile/lg-H870DS>

คำถาม?

www.freepik.com

@Watcartoon

- 1) นักเรียนคิดว่า โทรศัพท์มือถือสองรูปนี้ มีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร
- 2) ในตอนนี้ นักเรียนคิดว่า ตนเองน่าจะเหมาะสมกับโทรศัพท์ในภาพใด

การคิดแบบโยนิโสমনสิการ

หลักการคิดแบบโยนิโสมนสิการ
ในทางพระพุทธศาสนาในหัวข้อ
วิธีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม และ
วิธีคิดแบบคุณ-โทษและทางออก ดังนี้

1. วิธีคิดแบบคุณ-โทษ และทางออก

คือ มองให้ครบทั้งข้อดี ข้อเสีย และทางแก้ไข หาทางออกให้
หลุดรอดปลอดภัยพ้นจากข้อบกพร่องต่าง ๆ เป็นวิธีมองสิ่งทั้งหลาย
ตามความเป็นจริงอีกแบบหนึ่ง เน้นการศึกษาและยอมรับ
ความจริงตามที่เป็นที่สิ่งนั้น ๆ เป็นอยู่ทุกแง่ทุกมุมเพื่อให้รู้และเข้าใจ
ถูกต้องตามความเป็นจริงทั้งด้านดี ด้านเสีย จุดอ่อน จุดแข็ง

2. วิธีคิดแบบรู้คุณค่าแท้-คุณค่าเทียม

หรือการพิจารณาเกี่ยวกับการใช้สอยหรือบริโภค เป็นวิธีคิดแบบสกัดหรือบรรเทาต้นหา ตัดทางไม่ให้กิเลส เข้ามาครอบงำจิตใจแล้วชักจูงพฤติกรรมต่อไป คุณค่านี้ จำแนกได้เป็น 2 ประเภท ตามชนิดของความต้องการ คือ

2. วิธีคิดแบบรับรู้คุณค่าแท้-คุณค่าเทียม (ต่อ)

- คุณค่าแท้ หมายถึง ประโยชน์ของสิ่งที่สนองความต้องการของชีวิตโดยตรง คุณค่านี้อาศัยปัญญาเป็นเครื่องตีค่า เช่น อาหาร มีคุณค่าเป็นประโยชน์สำหรับหล่อเลี้ยงร่างกายให้ดำรงชีวิตอยู่ต่อไปได้ เป็นต้น

2. วิธีคิดแบบรับรู้คุณค่าแท้-คุณค่าเทียม (ต่อ)

- คุณค่าเทียม หมายถึง ประโยชน์ของสิ่งที่มนุษย์มักให้แก่สิ่งนั้น เพื่อปรนเปรอการเสพส่วยเวทนา คุณค่านี้อาศัยค้นหาเป็นเครื่องตีค่า เช่น อาหาร มีคุณค่าอยู่ที่ความเอร็ดอร่อย เสริมความสนุกสนาน เป็นต้น
- วิธีคิดแบบนี้ มุ่งให้เข้าใจและเลือกเสพคุณค่าแท้ที่เป็นประโยชน์ต่อชีวิตอย่างแท้จริง

วีดิทัศน์
ข่าวเด็กติดเกม
หนีออกจากบ้าน

16:19

Thai PBS

16:00

cur

สื่อวีดิทัศน์นี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

เด็กติดเกมออนไลน์หนีออกจากบ้าน 17 วัน

เผยแพร่โดย : Thai PBS News

เผยแพร่วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2559

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=UYLkqmQPkJ0>

คำถาม?

www.freepik.com

@Watcartoon

1. จากเหตุการณ์ในข่าว นักเรียนคิดว่า
เกมมีประโยชน์และโทษอย่างไร
2. นักเรียนจะมีวิธีการเล่นเกมอย่างไร
ไม่ให้เกิดปัญหาอย่างไรในข่าว

กิจกรรม

www.freepik.com

@Watcartoon

ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม 5 กลุ่ม
อธิบายความหมายและยกตัวอย่าง
วิธีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม และ
วิธีคิดแบบคุณ-โทษ และทางออก
(20 นาที)

สรุป

“ทุกสิ่งในโลกล้วนมีสองด้านเสมอคือด้านที่ดีและด้านที่ไม่ดี ดังนั้นนักเรียนสามารถนำหลักการคิดแบบคุณ-โทษ และทางออก ไปใช้ในการตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ โดยมองให้รอบด้าน”